

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8Co/245/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1516200327
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Adriana Kálmánová, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:1516200327.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD. a členov senátu JUDr. Vladimíra Novotného a JUDr. Jarmily Pogranovej, v spore žalobcu: Poľnohospodárska Pôda s.r.o., so sídlom Bratislava, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpený advokátskou kanceláriou: LawService, s.r.o., so sídlom: Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovanému: F. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z., V. X, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 10C/72/2016-164 zo dňa 24. septembra 2018, takto

rozhodol:

Odvolačný súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žalovanému proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Nitra ako súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalovanému nepriznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil s poukazom na § 137 psím. c), § 228 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, § 132 ods. 1, § 575 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“), § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov a § 3 ods. 5, 7 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov.

1.2. Konštatoval, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území E., obce E., okres Z., zapísanej v liste vlastníctva číslo XXXX ako parcela registra „C“ parcelné číslo XXXX orná pôda výmera XXX m². Tvrdil, že vlastnícke právo nadobudol kúpnu zmluvou uzatvorenou 19.06.2015 so žalovaným ako predávajúcim. Návrh na jej vklad bol katastrálnemu odboru OU Nitra doručený 02.07.2017; žalovaný od zmluvy odstúpil, hoci na odstúpenie neexistovali zákonné a ani zmluvné dôvody. V priebehu konania navrhol pripustiť zmenu žaloby v znení, že bol výlučným vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti ku dňu jej vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18.08.2016. Súd prvej inštancie zmenu žaloby pripustil uznesením z 23.08. 2018. Ďalej poukázal na skutočnosť, že na základe rozhodnutia o vyvlastnení bola náhrada za vyvlastnenie zložená do súdnej úschovy vedenej na OS Nitra pod sp. zn. 12U/4/2016 a pre vydanie predmetu úschovy je podstatné vyriešenie otázky vlastníctva nehnuteľnosti ku dňu jej vyvlastnenia.

1.3. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní vychádzal zo zistenia, že žalobca nepredložil kúpnu zmluvu, ktorú mal ako kupujúci so žalovaným ako predávajúcim uzavrieť dňa 19.06.2015 a nepredložil ani odstúpenie od tejto kúpnej zmluvy. Z rozhodnutia Okresného úradu Nitra z 24.11.2015 č. V 5247/2015-10 vyplýva, že kúpna zmluva bola medzi zmluvnými stranami uzavretá, jej predmetom

bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v katastrálnom území E., obce E., okres Z. a bola zapísaná v liste vlastníctva číslo XXXX parcela registra „C“ parcelné číslo XXXX orná pôda výmera XXX m². Na jej základe bol Okresnému úradu Nitra doručený 02.07.2015 návrh na vklad vlastníckeho práva.

1.4. Súd prvej inštancie uviedol, že je všeobecne známe, že vláda Slovenskej republiky uznesením z 08.07.2015 č. 401/2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii a stavba sa týka aj predmetnej nehnuteľnosti. Okresnému úradu Nitra bola dňa 22.07.2015 doručená žiadosť Ministerstva hospodárstva SR z 20.07.2015 o zápis predkupného práva štátu, prílohou ktorej bol uvedený zoznam pozemkov podľa katastrálnych území, na ktorých je potrebné vykonať zápis predkupného práva štátu a osvedčenie o tom, že stavba "Vybudovanie strategického parku" je významnou investíciou a jej uskutočnenie je vo verejnom záujme. Uvedená žiadosť bola zaevidovaná pod sp. zn. Z 5113/2015.

1.5. Taktiež je všeobecne známe, že Okresný úrad Nitra v obdobných veciach vklad vlastníckeho v prospech v prospech žalobcu povolil a proti rozhodnutiu podal prokurátor Okresnej prokuratúry Nitra protest z dôvodu, že správny orgán neprihliadol na existenciu zákonného predkupného práva štátu, na čo Okresný úrad Nitra protestu vyhovel a rozhodnutie o povolení vkladu zrušil. Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor rozhodnutím z 15.10.2015 č. V 5247/2015-8 konanie prerušil a uložil účastníkom, aby do 7 dní doložili listiny preukazujúce skutočnosť, že štát predkupné právo nevyužil. Okresný úrad Nitra rozhodnutím z 24.11.2015 č. V 5247/2015-10 konanie o povolenie vkladu zastavil. Žalobca podal proti rozhodnutiu odvolanie, ktoré Okresný úrad Nitra, odbor opravných prostriedkov zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil. V obdobných veciach podal žalobca žalobu o preskúmanie rozhodnutí o zastavení vkladového konania a o vyhovení protestu prokurátora a proti rozhodnutiam správneho súdu kasačné sťažnosti. Najvyšší súd Slovenskej republiky o niektorých kasačných sťažnostiach proti zamietnutiam žaloby žalobcu o preskúmanie rozhodnutia o vyhovení protestu prokurátora rozhodol tak, že ich zamietol. V konaní pod sp. zn. 6Sžrk/3/2018 s odôvodnením, že okresný úrad je povinný skúmať, či do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové alebo právne zmeny, ktoré by bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. V konaní sp. zn. 3Sžrk/2/2018 a sp. zn. 3Sžrk/5/2017 s odôvodnením, že vzhľadom na právnu podstatu predkupného práva a účel sledovaný zákonom č. 175/1999 Z.z., ktorým je zjednodušenie usporiadania vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou z hľadiska celého hospodárstva Slovenskej republiky, je zmluvná voľnosť vlastníka pozemku, ku ktorému sa viaže predkupné právo štátu obmedzená priamo zo zákona. Táto skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy ale dodatočnú nemožnosť plnenia záväzku.

1.6. Ďalej konštatoval, že žalobca podal na súd 14.01.2016 žalobu o určenie vlastníckeho práva k uvedenému pozemku. Poznámka o tomto konaní bola Okresným úradom Nitra zapísaná do katastra nehnuteľností 15.01.2016. Žalovaný ako predávajúci uzavrel so spoločnosťou MH Invest s.r.o. ako kupujúcou kúpnu zmluvu č. 30203/151/2016/Lužianky/007/3461, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k uvedenej parcele za kúpnu cenu 6 890,16 Eur. Jediným spoločníkom spoločnosť MH Invest s.r.o. je Ministerstvo hospodárstva SR. Súdu prvej inštancie bolo z iných vecí známe, že spoločnosť MH Invest s.r.o. ako predávajúca a spoločnosť MH Invest II s.r.o. ako kupujúca uzavreli 21.06.2016 kúpnu zmluvu č. 20160027, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k tejto parcele už označenej ako ostatná plocha.

1.7. Okresný úrad Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím z 18.08.2016 č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 rozhodol o vyvlastnení vlastníckeho práva spoločnosti MH Invest II s.r.o. k tomuto pozemku v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o. na účel "Vybudovania strategického parku", kat. úz. F., I., L., E., I., G. s tým, že časť náhrady za vyvlastnenie uhradí spoločnosť MH Invest s.r.o. na účet spoločnosti MH Invest II s.r.o. a časť do súdnej úschovy, pretože na súde prebieha konanie týkajúce sa určenia vlastníckeho k tejto nehnuteľnosti. Žalobca podal proti rozhodnutiu z 18.08.2016 odvolanie, ktoré Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR rozhodnutím z 10.10.2016 č. 24929/2016/B624-SV/64203/To zamietlo. Žalobca podal na Krajský súd v Nitre žalobu o preskúmanie tohto rozhodnutia, ktoré konanie sa vedie pod sp. zn. 11S/259/2016, pričom súdu je známe, že nebolo doposiaľ skončené. Súdu prvej inštancie bolo známe aj to, že na Okresnom súde Nitra sa pod sp. zn. 12U/4/2016 vedie konanie, v ktorom vyvlastniteľ zložil do súdnej úschovy peňažnú náhradu za vyvlastnenie, ktorú súd prijal, ale doposiaľ nevyplatil príjemcovi. Predmetná parcela bola k 11.08.2017 vo vlastníctve MH Invest s.r.o..

1.8. Žalobca zmenenou žalobou požadoval, aby súd určil, že ku dňu vyvlastnenia nehnuteľnosti bol jej vlastníkom t.j. požaduje určiť právo podľa § 137 písm. c) CSP. Základnou podmienkou dôvodnosti a východiskom úspešnosti takejto určovacej žaloby je existencia jeho právneho záujmu na požadovanom určení, ktorý musí byť naliehavý, preto sa prvoinštančný súd v prvom rade zaoberal tým, či žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Uviedol, že je nesporné, že do úschovy na súde bola na základe rozhodnutia správneho orgánu zložená časť náhrady za vyvlastnenie tohto pozemku podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. a žalobcovi nejde o zmenu zápisu vlastníka v katastri nehnuteľností, ale o vyplatenie tejto náhrady za vyvlastnenie, ktorá bola súdom prijatá. Žalobca preto nemôže žalovať o plnenie a pretože náhrada nebola doposiaľ vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho konania, z uvedeného dôvodu mal súd prvej inštancie za to, žalobca má naliehavý právny záujem na určení, že bol ku dňu vyvlastnenia pozemku jeho vlastníkom a takáto žaloba je aj prípustná.

1.9. V ďalšej časti konštatoval, že v konaní nebolo sporné, že žalobca je aktívne vecne legitimovaný na podanie takejto žaloby; že žalovanému sa vlastnícke právo k pozemku navrátilo a následne ho previedol na spoločnosť MH Invest s.r.o. kúpnu zmluvou, ktorej dátum uzavretia žalobca nepreukázal. Žalovaný teda už nie je vlastníkom spornej nehnuteľnosti, ale nenamietal tvrdenia žalobcu, že do katastra nehnuteľností bola zapísaná poznámka o tomto súdom konaní. Uvedená skutočnosť vyplýva aj z listu vlastníctva a z obdobných vecí mal vedomosť, že žalobca návrhy na zápis tejto poznámky podával spolu so žalobou o určenie vlastníckeho práva a poznámka bola zapísaná hneď na druhý deň. Táto skutočnosť bola po vyhlásení rozsudku potvrdená aj z oznámenia Okresného úradu Nitra. Tento rozsudok o určení vecného práva by bol preto podľa § 228 ods. 2 CSP záväzný aj pre tretie osoby a preto podľa názoru súdu nejde o nedostatok pasívnej vecnej legitimácie ani na strane žalovaného.

1.10. Vykonaným dokazovaním a to kúpnyimi zmluvami, rozhodnutiami orgánov verejnej správy a listami vlastníctva mal súd prvej inštancie preukázané, že konanie o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalobcu na základe spornej kúpnej zmluvy bolo prerušené a následne právoplatne zastavené. V konaní nebolo sporné a bolo aj všeobecne známe, že pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva v prospech žalobcu na základe tejto kúpnej zmluvy vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku a to priamo zo zákona, dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou 08.07.2015. Vzhľadom na právnu podstatu predkupného práva vo všeobecnosti a účel sledovaný zákonom č. 175/1999 Z. z., ktorým je zjednodušenie usporiadania vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou z hľadiska celého hospodárstva Slovenskej republiky bola od vzniku tohto predkupného práva zmluvná voľnosť žalovaného ako vlastníka pozemku obmedzená priamo zo zákona podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z.. Žalovaný ako vlastník tohto pozemku bol od okamihu vzniku predkupného práva štátu povinný pozemok prednostne ponúknuť na kúpu štátu. Je nesporné, že medzi spoločnosťou MH Invest s.r.o., ktorej jediným spoločníkom je Ministerstvo hospodárstva SR ako kupujúcim a žalovaným ako predávajúcim bola uzavretá kúpna zmluva, ktorej predmetom bol predaj sporného pozemku. Z uvedeného vyplýva, že štát si uplatnil svoje právo z tohto predkupného práva a žalovaný si zase splnil svoju povinnosť a preto sa predkupné právo štátu podľa § 3 ods. 7 zákona č. 175/1999 Z.z. v určenej lehote vykonalo. Kasačný súd v obdobných veciach skonštatoval, že v prípade ak po uzavretí kúpnej zmluvy a pred rozhodnutím právneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo, je správny orgán povinný na toto predkupné právo prihliadať. Uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii a tým nastáva dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia. Pretože predkupné právo štátu sa vykonalo a preto je takáto nemožnosť plnenia trvalá. Toto plnenie nie je možné zo strany žalovaného uskutočniť ani za sťažených podmienok, s väčšími nákladmi a ani po dojednanej dobe. (§575 ods. 2 OZ) Pretože plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve uzavretej medzi žalobcom a žalovaným sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovaného plniť zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok. Žalovaný zodpovedá žalobcovi iba za prípadnú škodu a bezdôvodné obohatenie, ktoré však žalobca v konaní od neho nepožaduje. Pretože záväzok zo spornej kúpnej zmluvy zanikol pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu žalobcu na vklad vlastníckeho práva v jeho prospech na základe tejto kúpnej zmluvy, nemohol žalobca na základe tejto zmluvy nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku a tak nemôže byť jeho vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku. Súd prvej inštancie preto žalobu zamietol a ďalšími námietkami strán sporu sa z dôvodu hospodárnosti nezaoberal a nevykonal ani dokazovanie navrhnuté na ich preukázanie. Na úspech žalobcu v spore nemôže mať z uvedeného dôvodu vplyv ani výsledok prebiehajúcich správnych konaní, resp. súdnych konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov, ktoré neboli doposiaľ skončené.

1.11. Pretože žalovaný bol v konaní celkom úspešný, ale žiadne trovy mu nevznikli, súd prvej inštancie mu náhradu podľa § 255 ods. 1 CSP nepriznal.

2. Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, ktorý navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dôvodil ustanovením § 365 ods. 1 písm. b/, f/, h/ CSP s tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nesprávnymi skutkovými zisteniami a nesprávnym právnym posúdením veci. Nesprávnemu procesnému postupu poukázal na ustanovenie § 575 ods. 1, 2, 3, Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5, 7 Zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa významných investícií. V tejto súvislosti uviedol, že predkupné právo štátu zanikne, ak sa do dvoch rokov odo dňa schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou nevykoná, alebo ak sa nezačne vyvlastňovacie konanie. Namietal vecnú správnosť odôvodnenia z bodu 23 a záveru súdu prvej inštancie, ktorými konštatoval, že plnenie sa stalo nemožným jemu vzniklo právo na náhradu škody, prípadne bezdôvodné obohatenie. V tejto súvislosti vytýkal súdu, že sa nevysporiadal dostatočne s právnou argumentáciou predkupného práva, a preto je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné. Poukázal na to, že rozhodnutia boli v obdobných veciach napadnuté ústavnou sťažnosťou, kde bola namietaná arbitrárnosť rozhodnutia. Podľa nálezu ÚS SR ÚS 16/06 sú legitímne očakávania kategóriou právnej istoty, ktorej účelom je garancia, čitateľnosť, správanie sa orgánov verejnej moci, ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným vodcovským zásahom do ich právnej situácie na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali. Poukázal tiež na Nález Ústavného súdu ÚS 10/04-27. Vytkol súdu, že sa nezaoberal kogentnou úpravou a účelom predkupného práva, ktorého účelom je, aby osoba oprávnená z predkupného práva mohla nadobudnúť vec ak ju osoba povinná z predkupného práva ju rozhodne predať. Poukázal tiež na ustanovenie § 603 a § 853 Občianskeho zákonníka, z ktorých vyplýva obsah a oprávnenie z predkupného práva. Zákon explicitne upravuje tento inštitút, pričom zákon o niektorých opatreniach osobitnú úpravu predkupného práva nemá, a súd sa nevysporiadal s ustanoveniami Občianskeho zákonníka ohľadom tohto inštitútu. Pokiaľ zákonodarca v zákone neupravil oprávnenia, nároky a následky spojené s predkupným právom, je potrebné vychádzať z ustanovení Občianskeho zákonníka, ako najbližšie, ktorý upravuje tento právny inštitút. V tejto časti je preto rozhodnutie súdu nedostatočne odôvodnené a arbitrárne. Poukázal na Nález Ústavného súdu II.ÚS 161/09, podľa ktorého platí zásada, ktorá musí byť vlastná právnemu poriadku právneho štátu, podľa ktorej obsah rovnakých právnych pojmov použitých v právnej norme na viacerých miestach nemožno vykladať odlišne. Formulovaný princíp je potvrdením zásady právnej istoty, keďže je neprípustné, aby bez výslovného vyjadrenia v právnej norme jej adresát nemohol s istotou očakávať, že rovnaké pojmy uvedené na viacerých miestach budú mať rovnaký obsah. Pojmové znaky nemožnosti plnenia, následky sú uvedené v § 575 Občianskeho zákonníka, ktorého plnenie nie je nemožné, ak ho možno uskutočniť za sťažených podmienok s väčšími nákladmi alebo až po dojednanom čase, pričom z ustanovenia vyplýva, že z ustanovenia zákona o niektorých opatreniach vyplýva, že predkupné právo zaniká, pokiaľ nedôjde k splneniu zákonných podmienok do 2 rokov, ak sa nevykoná alebo nezačne vyvlastňovacie konanie. Z toho vyplýva, že záver, že záväzok plniť podľa kúpnej zmluvy by bolo možné splniť aj po dohodnutej dobe. Predkupné právo upravené v § 602 OZ je všeobecnou úpravou použiteľnou všade, kde zákon neobsahuje ustanovenie o predkupnom práve osobitne. Podstatné je, že predkupné právo štátu zostáva zachované aj voči nadobúdateľovi. Pokiaľ sa uvádza, že sa jedná o právny vzťah, v ktorom jeden individuálne určený subjekt má právo kúpiť od druhého individuálne určeného subjektu, toto tvrdenie nemá zákonnú úpravu. Súd sa odchýlil od zákonných ustanovení tým, že poprel ich základný význam a účel. Ak z kogentnej úpravy totiž explicitne vyplýva, že predkupné právo zostane zachované voči nadobúdateľovi, nemôže sa jednať o takúto zakázanosť pôvodného predmetu záväzku. Výklad dodatočnej nemožnosti plnenia musí byť reštriktívny, pojmovým znakom dodatočnej nemožnosti je zmena trvalá zmena okolností, ktorá je dotknutou stranou neovplyvniteľná. Z ustanovenia § 3 ods. 7 zákona o niektorých opatreniach vyplýva, že trvanie predkupného práva je časovo ohraničené a predovšetkým pre to, lebo nároky z porušenia predkupného práva rieši osobitná kogentná právna úprava, preto sa nemôže jednať o dodatočnú nemožnosť plnenia. Táto je pri predkupnom práve pojmovovo vylúčená.

3. Žalovaný k odvolaniu písomné vyjadrenie nepodal.

4. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté, v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 CSP, 362 ods.

1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, viazaný rozsahom odvolania a odvolacími dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods.1 CSP), pretože nepovažoval za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval si to dôležitý verejný záujem, s následným verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

5. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozsudku a na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a následne dospel aj k správne právnemu záveru o nedôvodnosti podanej žaloby. Odvolací súd preberá v celom rozsahu súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, ktorý vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na rozhodnutie v danej veci, výsledky vykonaného dokazovania správne vyhodnotil a dospel i k správne skutkovým záverom, avšak odvolací súd na rozdiel od právneho názoru vysloveného súdom prvej inštancie, dospel k záveru, že žalobca nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem, čo má za následok zamietnutie žaloby, tak ako správne rozhodol prvoinštančný súd, a preto nebolo potrebné, aby súd prvej inštancie vec ďalej právne posudzoval.

6. Predmetom konania (po rozhodnutí súdu prvej inštancie o pripustení zmeny žaloby) je žaloba, ktorou sa žalobca domáha určenia, že bol vlastníkom pozemku registra „C“ v katastrálnom území E., obec Z., okres Z. s parcelným číslom XXXX, ostatné plochy o výmere XXX m² ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18.08.2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. 0U-NR-OVBP2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10.10.2016, č. 24929/2016/B624-SV/64203/To. Pôvodnou žalobou zo dňa 12.01.2016 sa žalobca domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom pozemku reg. „C“ parc. č. XXXX, orná pôda o výmere XXX m², pretože v čase podania žaloby bol ako vlastníkom pozemku evidovaný v katastri nehnuteľností žalovaný napriek tomu, že tento predal žalobcovi kúpnu zmluvou, ktorá bola predmetom vkladového konania vedeného na Okresnom úrade Nitra, katastrálny odbor č. V 5247/2015. Na základe kúpnej zmluvy č. 30203/151/2016/Lužianky/007/3461 uzatvorenej medzi spoločnosťou MH Invest s.r.o. ako kupujúcim a žalovaným ako predávajúcim, zverejnenej v Centrálnom registri zmlúv, bola ako vlastníkom pozemku zapísaná spoločnosť MH Invest s.r.o. Na základe kúpnej zmluvy č. 20160027 medzi MH Invest s.r.o. ako predávajúcim a spoločnosťou MH Invest II, s.r.o. ako kupujúcim, zverejnenej v Centrálnom registri zmlúv bola ako ako vlastníkom pozemku zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť MH Invest II, s.r.o. Právoplatnosťou rozhodnutia Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 zo dňa 18.08.2016 došlo okrem iného k vyvlastneniu pozemku. Náhrada za vyvlastnenie, vrátane náhrady za vyvlastnenie pozemkov má byť v zmysle tohto rozhodnutia uložená do úschovy na Okresnom súde Nitra, ktoré rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10.10.2016, č. 24929/2016/B624-SV/64203/To. Nakoľko žalobca považuje kúpnu zmluvu, ktorú uzatvoril so žalovaným za platnú, následné prevody pozemkov považuje za nulitné právne úkony. V nadväznosti na to má potom žalobca aj za to, že bolo vyvlastnené jeho vlastnícke právo k pozemku, a teda náhrada za vyvlastnenie pozemku má byť vyplatená žalobcovi. Súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol, pretože dospel k záveru, že hoci žalobca má na určení, že bol ku dňu vyvlastnenia sporných pozemkov naliehavý právny záujem (daný tým, že náhrada za vyvlastnenie sporných pozemkov bola uložená do úschovy a doposiaľ nebola vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho konania), je nedôvodná, pretože po uzatvorení kúpnej zmluvy a pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo, a na túto skutočnosť bol správny orgán povinný prihliadať, pričom táto skutočnosť spôsobuje dodatočnú nemožnosť dohodnutého plnenia (§ 575 ods. 2 OZ). Pretože plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovaného plniť zanikla (§ 575 ods. 1 OZ) a tým že zanikol tento záväzok, nemohol žalobca nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku, a tak nemôže byť jeho vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku.

7. Žalobca namietal, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia.

8. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia 389 ods.1 písm. b) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

9. K nesprávnym skutkovým zisteniam odvolací súd konštatuje, že citovaný odvolací dôvod je v súdnej praxi vykladaný tak, že musí ísť o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke a ktoré nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 CSP, a to vzhľadom na to, že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán sporu nevyplynuli, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd prvej inštancie založil na chybnom hodnotení dôkazov. Typovo ide o situáciu, kde je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov strán sporu, alebo ktoré vyšli najavo inak z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálnej vierohodnosti alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovení § 192 až § 194 CSP.

10. Nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

11. Odvolací súd k odvolacím námietkam žalobcu zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvedené konštantne pripomína a odvolací súd sa s týmto v plnej miere stotožňuje, preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, IV. ÚS 112/05).

12. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na preukázaní naliehavého právneho záujmu žalobkyne na danom určení spočívajúcom ohľadne nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ale žalobu zamietol pre nezapísanie kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľnosti, na základe čoho dospel k záveru, že žalobkyňa sa nikdy nestala vlastníčkou spornej nehnuteľnosti a nebola ňou v čase vyvlastnenia. Odvolací súd sa s názorom súdu prvej inštancie o naliehavom právnom záujme nestotožnil.

13. Predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobcu. Ustálená judikatúra vychádza zo záverov, podľa ktorých naliehavý právny záujem je daný predovšetkým tam, kde by bez tohto určenia bolo právo žalobcu alebo právny vzťah, na ktorom je zúčastnený, neisté alebo ohrozené. Určovacia žaloba má preventívnu povahu. Jej účelom je poskytnúť ochranu právnenému postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, pričom je postačujúce také chovanie žalovaných, ktoré nasvedčuje úmyslu porušiť žalobkyňu právo alebo spôsobiť jej ujmy na jej právnom postavení. Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak sa určovacou žalobou vytvorí pevný základ pre právne vzťahy strán sporu a predíde sa (môže s predísť) tak prípadným ďalším žalobám na plnenie. Zmienené funkcie určovacej žaloby tak korešpondujú práve s podmienkou, aby na určení právneho vzťahu alebo práva bol naliehavý, t.j. kvalifikovaný právny záujem; ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že určovacia žaloba ju bude plniť, nebude ani splnená uvedená podmienka. V takom prípade súd žalobu na určení zamietne bez toho, aby sa zaoberal meritom veci alebo prípadne skúmaním danosti aktívnej alebo pasívnej legitímácie strán sporu. Nepreukázanie naliehavého právneho záujmu je teda samostatným a prvoradým dôvodom, pre ktorý nemôže určovacia žaloba procesne obstať a ktorý sám o sebe bez ďalšieho vedie k jej zamietnutiu.

14. Žalobca sa pôvodne podanou žalobou domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti ku ktorej mal nadobudnúť vlastnícke právo na základe kúpnej zmluvy zo dňa 19.06.2015, uzatvorenou so žalovaným s odôvodnením, že žalovaný neplatne odstúpil (úkonu bližšie nezdôvodnil) od zmluvy, preto mu zostalo zachované vlastnícke právo k nehnuteľnosti. V priebehu konania zmenil žalobu a domáhal sa určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v čase jej vyvlastnenia, dôvodiac potrebou vyriešenia otázky, koho vlastnícke právo malo byť vyvlastnené a komu potom vlastne náhrada za vyvlastnenie patrí, keď má za to, že bol vlastníkom spornej nehnuteľnosti v čase jej vyvlastnenia; otázka vyriešenia vlastníckeho práva v čase vyvlastnenia je teda de facto otázkou predbežnou pre posúdenie toho, komu peňažný nárok za vyvlastnenie patrí.

15. Žaloba, ktorou sa žalobca domáha určenia vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia nehnuteľnosti je žalobou na určenie práva, preto žalobca musí v zmysle § 137 písm. c) CSP preukázať kvalifikovaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Nejde o žalobu, pri ktorej naliehavý právny záujem na určení nemusí preukazovať, pretože nejde o prípad, že by tento právny záujem vyplýval z osobitného predpisu (§137 písm. c) CSP, veta za bodkočiarkou). Právny záujem na určení práva vyplýva z právneho predpisu, ak právny predpis určitú osobu oprávňuje alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú určovaciu žalobu (napr. Zákon o konkurze a vyrovnaní, Zákonník práce, Exekučný poriadok). Zákon č. 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, neobsahuje žiadne zákonné (výslovné) zmocnenie alebo oprávnenie na podanie určovacej žaloby. Zákon len v § 14 ods. 2 veta tretia odkazuje na možnosť podania žaloby na preskúmania výroku podľa § 13 ods. 3 v súdnom konaní (o náhrade za vyvlastnenie), teda nie na podanie žaloby riešiacej otázku vlastníckeho práva k predmetu vyvlastnenia.

16. V nadväznosti na uvedený výklad sa potom odvolací súd po prejednaní veci nemohol stotožniť s právnym názorom súdu prvej inštancie o preukázaní naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia, teda na deklarovaní vlastníckeho stavu k nehnuteľnosti do minulosti. Nejde o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku, ako je tomu v prípade žaloby na určenie, že vec patrí do dedičstva, ktorej aktuálnosť je v tom, že vec môže (bude) prejednaná v dedičskom konaní. Bez takéhoto určenia by totiž dedičia nemohli nadobudnúť dedičstvo po právnych predchodcoch, nemajú iný „právny nástroj“ na nadobudnutie majetku poručiteľa, a preto takto podaná žaloba podľa názoru odvolacieho súdu nie je účinný procesný nástroj ochrany práva žalobkyne a bez tohto určenia jej právo nebude ohrozené a nestane sa neistým.

17. Okrem uvedeného, ak sa má určovacou žalobou, resp. určovacím výrokom súdu dosiahnuť zhoda medzi skutočným stavom a stavom zapísaným v katastri nehnuteľností, bude naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva daný vždy“ (M. Števček a kol., Občiansky súdny poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, 2. vydanie, komentár k § 80). Podobne „Naliehavý právny záujem žalobcu na určení práva je daný vždy, ak zo zápisu vo verejnom registri vyplýva, že tvrdené právo patrí žalovanému. Preukazovanie naliehavého právneho záujmu je preto v týchto prípadoch bezproblémové. Určovacia žaloba môže byť v tomto prípade prostriedkom ochrany porušeného (nielen ohrozeného) práva“ (M. Števček a spol., Civilný sporový poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, , rok 2016, komentár k § 137). Súdna prax do 30. júna 2016 považovala za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. aj žalobu o určenie (spolu)vlastníckeho práva. Právny záujem, ktorý bol podmienkou procesnej prípustnosti takejto žaloby, musel byť naliehavý. Pri skúmaní existencie tohto záujmu išlo o posúdenie procesnej otázky, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany žalobcovho práva. Nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovacia žaloba nemôže obstáť a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu žaloby“ (viď rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 98/2004, 1 Cdo 91/2006, 3 Cdo 240/2006, 1 Cdo 13/2010, 3 Cdo 56/2011). Ak všeobecný súd dospeje k záveru, podľa ktorého naliehavý právny záujem nie je daný, vecnou stránkou podaného určovacieho návrhu sa už ďalej nezaobera (II. ÚS 137/08).

18. Z rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu je známe, že uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 26.03.2019 pod č. k. 12U/4/2016-53 súd rozhodol o prijatí zložiteľa spoločnosti MH Invest s. r. o., IČO: 36 724 530 pre príjemcu MH Invest II, s. r. o., IČO: 50 021 150 do úschovy sumu 1 682 830,92 Eur. Z toho vyplýva, že zložiteľ zložil zálohu v prospech konkrétneho príjemcu. Konanie o úschovách je upravené v siedmej hlave CMP, konania vo veciach notárskych úschov. V ustanovení § 359 CMP sú upravené súdne úschovy, u ktorých sa postupuje rovnako ako pri notárskych úschovách. CMP upravuje od § 335

konanie o námietkach proti vydaniu predmetu notárskej úschovy, zloženej na účely splnenia záväzku. Jedná sa o samostatnú časť konania, v ktorej súd nariaďuje pojednávanie za účelom zistenia oprávnenej osoby na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje. Z uvedeného vyplýva, že žalobca na danom určení neosvedčil naliehavý právny záujem z tohto dôvodu, pretože sa môže domáhať nároku v konaní o úschovách. Odvolací súd zároveň poukazuje aj na rozhodnutia krajského súdu v obdobných veciach: sp. zn. 6Co 63/2018, sp. zn. 8Co 297/2018, sp. zn. 7Co 133/2018, sp. zn. 25Co 9/2020, sp. zn. 9Co/62/2019, sp. zn. 9Co/65/2019 a 5Co/5/2019, pričom vo všetkých týchto rozhodnutiach boli žaloby zamietnuté pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na danom určení. Odvolací súd sa so závermi uvedenými v týchto rozhodnutiach o nedostatku naliehavého právneho záujmu stotožňuje.

19. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny, keď žalobca na požadovanom určení nemal naliehavý právny záujem, pričom ďalšími súdom prvej inštancie posudzovanými dôvodmi zamietnutia žaloby sa už odvolací súd nezaoberal, keďže neboli pre rozhodnutie veci podstatné.

20. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že v odvolacom konaní úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal z dôvodu, že mu v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli a žiadne si ani neuplatňoval.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).